

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

MOKSLO TARYBOS POSĖDIS Nr. 9 PROTOKOLAS Nr. P9

2021 m. kovo 17 d.

Vilnius

Posėdžio pirmininkas – dr. Darius Staliūnas

Posėdžio sekretorius – dr. Darius Baronas

Posėdis vyko nuotoliniu būdu naudojant LII zoom platformą. Pradžia: 15:00; pabaiga: 17:11.

Posėdyje dalyvavo Mokslo tarybos nariai: prof. dr. Tamara Bairašauskaitė, dr. Rasa Banytė Rovell, dr. Artūras Dubonis, dr. Saulius Grybkauskas, prof. dr. Rimantas Jankauskas (iki 16:04), doc. dr. Salvijus Kulevičius, dr. Dangiras Mačiulis, prof. dr. Dalia Satkauskytė (nuo 15:20), dr. Gintautas Sliesoriūnas, dr. Vitalija Stravinskienė, dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė, dr. Birutė Triškaitė (iki 16:59); (iš viso 14).

Be to, posėdyje dalyvavo: LII direktorius hab. dr. Alvydas Nikžentaitis, LII direktoriaus pavaduotojas ryšiams su užsieniu ir komunikacija doc. dr. Aurimas Švedas, dr. Darius Antanavičius, dr. Eglė Bendikaitė, dr. Robertas Jurgaitis, Prof. dr. Jūratė Kiaupienė, dr. Robertas Jurgaitis, dr. Česlovas Laurinavičius, dr. Virgilijus Pugačiauskas, dr. Vida Savoniakaitė, dr. Eugenijus Svetikas, dr. Žilvytis Šaknys, dr. Irma Šidiškienė, dr. Saulė Urbanavičienė; (iš viso 14).

DARBOTVARKĖ:

1. Metinės veiklos ataskaitos svarstymas.
2. Kiti klausimai.

1. SVARSTYTA: Lietuvos istorijos instituto 2020 m. veiklos ataskaita (2021-03-12).

Posėdį pradeda MT pirmininkas D. Staliūnas. Siūlo MT posėdžių protokolus skelbti LII internetinėje svetainėje (nuspręsta bendru sutarimu). Pažymi, kad MT netvirtina institucijos veiklos ataskaitos, ji tik vertina kaip LII vykdo savo veiklą. Primena, kad S. Grybkauskas dar

praėjusių metų vasarą MT pateikė pasiūlymą, kad MT galėtų pateikti platesnį Instituto veikos vertinimą. Dabar tai bus daroma pirmą kartą, išryškinant tam tikrus mokslinės veiklos aspektus, nuspelnančius akcentavimo. Prieštaravimų nebuvo dėl atitinkamų punktų išvardijimo posėdžio pabaigoje.

Pasisako LII direktorius A. Nikžentaitis. Pradedama nuo padėkos Instituto mokslininkams, kurie nepaisant praėjusių sudėtingų metų pasiekė stebėtinai gerus savo veiklos rezultatus. Komentuoja kai kuriuos ataskaitos rengimo niuansus. Dar kartą padėkoja.

Posėdį tęsia D. Staliūnas. Paaškinimus dėl direktoriaus pavaduotojo ūkio reikalams ir Archeografijos skyriaus vedėjo pateikia A. Nikžentaitis. Pereinama prie didelės apimties mokslinių tyrimų skyriaus aptarimo. T. Bairašauskaitė siūlo spartinti svarstymo eigą. Pažymi, kad mokslinė dalis neproporcingai maža palyginti su sklaidos dalimi, stinga mokslinės produkcijos išeksponavimo, padaro remarką dėl mokslinės veiklos plėtros kryptių. Siūlo papildyti reikšmingesnių darbų įvardinimu, siūlo prie veiklos ataskaitos pridurti mokslinių straipsnių sąrašą. D. Staliūnas suabejojo, ar „Vieversio sistemos“ taikymas vertinant mokslininkų darbo rezultatus atitinka objektyvumo bei sąžiningumo kriterijus ir neprieštarauja kitiems ataskaitoms teiginiams, kuriuose ypatingai sureikšminamas tarptautiškumas. A. Nikžentaitis pažymi, kad vertinant rezultatus svarbiausias dalykas yra publikuoti moksliniai darbai, o ne sąlyginiai lankai. Papildo S. Grybkauskas, pažymėdamas T. Bairašauskaitės pastabų taiklumą, iškelia klausimą dėl plėtros kryptių inicijavimo. D. Baronas siūlo, kad tyrimų kryptis turėtų nustatyti MT bendradarbiaudama su direkcija (be administracijos kaip tokios paminėjimo). R. Šmigelskytė-Stukienė pasidžiaugia, kad ilgalaikės programos šiais metais vertinamos žymiai palankiau negu pernai. D. Satkauskytė siūlo pagerinti ataskaitos stilių, vengiant pernelyg didelio patoso (kaip antai, kalbant apie Vieversio sistemą). D. Staliūnas iškelia klausimą dėl LII leidinių svarstymo MT. A. Nikžentaitis nuomone, nebūtų tikslinga dubliuoti recenzavimą tiems leidiniams, kuriuos LII publikuoja vykdydama LMT projektus. D. Staliūnas primena, kad LII leidybos tvarka numato ir įprastinių, ir projektinių leidinių aprobavimą MT. A. Nikžentaitis siūlo vadovautis sveiku protu ir nedubliuoti recenzavimo funkcijų. Mokslo darbų teikimo leidybai tvarka numato, kad LII leidžiamas knygas MT turi svarstyti, pažymi D. Staliūnas, primindamas, kad tai leidinių kokybės užtikrinimo priemonė. Pasisako S. Grybkauskas, išreikšdamas nuomonę, kad prie šio klausimo bus galima sugrįžti ateityje. R. Šmigelskytė-Stukienė pateikė ištrauką iš Lietuvos istorijos instituto leidinių teikimo leidybai tvarkos, sakančios, kad „Mokslo darbų teikimo leidybai tvarka taikoma mokslo darbams, parengtiems Instituto mokslo darbuotojų ir tyrėjų atliktų planinių darbų pagrindu, Instituto vykdytų projektų ir kitų darbų pagrindu. <.>“. D. Staliūnas pažymi, kad paskutinio palyginamojo tarptautinio vertinimo metu buvo pareikšta pastaba dėl siekiamybės pritraukti ES ir kitų panašių fondų lėšų finansuoti mokslinius tyrimus. MT pirmininkas dar atkreipia dėmesį, kad LII tokią pastabą gavo tuomet, kai vykdė Horizont2020 projektą. A. Nikžentaitis pažymi, kad dėmesys tarptautiniams projektams nėra dingęs, bet direkcija be mokslininkų iniciatyvos nėra visagalė šioje srityje, pranešama, kad atsiras bent vienas projektas, kuris bus finansuojamas ne iš Lietuvos institucijų lėšų. Direktorius kreipiasi į MT narius, prašydamas jų didesnio iniciatyvumo.

R. Jankauskas pasisako dėl kukliai aptartos mokslinės infrastruktūros, nusistebėjęs dėl ataskaitos pabaigoje minimo institutų stūmimo į paraštes, pritaria T. Bairašauskaitės pasiūlymui įtraukti mokslinių straipsnių sąrašą į veiklos ataskaitą. Nuostabą sukėlusią užuominą prakomentuoja A. Nikžentaitis, primindamas kai kurias iš ankstesnių metų paveldėtas problemas ir užsimindamas apie artimiausiais metais turinčias įvykti teisinės būklės permainas (naujų Įstatų svarstymas ir tvirtinimas, Aukštojo mokslo įstatymo keitimai ir pan.). G. Sliesoriūnas siūlo visai neminėti ŠMS ministerijos toje konkrečioje ataskaitos vietoje. S. Grybkauskas dalinasi įspūdžiais apie kai kurių kitų humanitarinių institutų metines veiklos ataskaitas, pasigenda pačios MT veiklos pristatymo ataskaitoje. Pasiūlymui apie MT veiklą ataskaitoje niekas neprieštaravo, dėl kai kurių niuansų pasisakė D. Staliūnas. A. Nikžentaitis pažymėjo, kad tokiois užuominomis zonuojama MT, pasidalina savo įspūdžiais apie LII ir kitų institutų metines ataskaitas. S. Grybkauskas ypač sureikšmina MT ir Darbo tarybos veiklos pateikimą metinėse ataskaitose. D. Staliūnas nemato kokių nors problemų, kad atitinkama skiltis ar kelios atsirastų. Jam antrina D. Baronas, pažymėdamas, kad bent posėdžių kiekis ir laikas būtų vertintojams tikrai įdomūs. A. Nikžentaitis pasidžiaugia nesutikęs piktos reakcijos į tokius pasiūlymus ir pažymi, kad iš tikrųjų ataskaitos formoje, kokia yra dabar, tikrai neatsispindi kai kurie svarbūs LII veiklos aspektai.

Artėjama prie klausimo dėl apsisprendimo, ar LII vykdo savo uždavinius ir funkcijas. D. Staliūnas siūlo pirmuoju punktu konstatuoti, kad **LII vykdo savo Įstatuose numatytus tikslus ir uždavinius**. Toliau diskusijos vyko, ar į MT nutarimą reikėtų įtraukti punktą, skelbiantį, kad „Vilniaus istorija. Sintezė“ šiuo metu yra strateginis projektas. Pasisako: D. Baronas, S. Grybkauskas, G. Sliesoriūnas, R. Šmigelskytė-Stukienė, A. Dubonis, D. Staliūnas. Įvairios nuomonės atspindi skirtingą supratimą apie tokios ir panašių pastabų prasmę, pobūdį, reikalingumą. A. Nikžentaitis siūlo, kad MT galėtų šios mokslinių tyrimų programos eigą netgi specialiai aptarti kuriame nors MT posėdyje. Diskusijai užsitęsęs D. Staliūnas prasarė, kad jis norėtų įgarsinti tam tikras problemas, bet dabar būtų to nelinkęs daryti. S. Grybkauskas kaip tik padaršino, kad problemos būtų įvardintos, o rezoliucija būtų toks dokumentas, kuris fiksuotų ir tam tikras ateities tyrimų gaires. Tada D. Staliūnas atkreipė dėmesį į problemas, susijusias su Etnologijos ir antropologijos bei XIX a. istorijos skyriais. Priminta, kad užsienio ekspertai kukliau vertino LII veiklą Etnologijos srityje (3 balai), kai visi kiti III veiklos aspektai buvo įvertinti maksimaliu balu (5 balai). Dėl XIX a. istorijos skyriaus problemų, jos didžiaja dalimi susijusios su solidžiu daugumos šio skyriaus mokslininkų amžiumi, verčiančiu aktyviau rūpintis pamaina. Apie XIX a. istorijos tyrimams besiangaužojančius studentus pasisakė T. Bairašauskaitė.

Taip pat vyko diskusijos ir dėl daugiatomės „Lietuvos istorijos“, ir dėl LII Bibliotekos išsaugojimo svarbos akcentavimo MT rezoliucijoje. Pasisako: S. Grybkauskas, A. Švedas, A. Nikžentaitis, sveikindami norą kalbėti apie probleminius ir ateities tyrimų gaires žyminčius tyrimus. Direktorius pasisako už tai, kad tokiems klausimams MT skirtų didelį dėmesį, kurio tikrai reikės aptariant ilgalaikes programas, kurios turės būti vykdomos per ateinančius 5 metus. Direktorius užsimena apie turimus rezervus įdarbinti papildomus tyrėjus, bet toks poreikis turėtų išryškėti svarstant ir tvirtinant ilgalaikes programas. MT pirmininkas primina, kad MT neseka kasdienio LII darbo, bet

bando siūlyti tam tikrą strateginės tyrimų raidos viziją. Punktas dėl bibliotekos bus įtrauktas į rezoliuciją. S. Grybkauskas ir D. Staliūnas diskutuoja dėl rezoliucijos juodraščio rengimo niuansų, siūlomas į šį procesą įtraukti G. Sliesoriūnas. Pastarasis sutinka. Sutarta, kad rezoliucijos juodraštis bus pateiktas kitam posėdžiui.

Pereinama prie „Kitų klausimų“. A. Nikžentaitis MT nariams pateikia informaciją apie artimiausią metu numatytą LII Bibliotekos fondo perkėlimą į saugyklas, esančias adresu Studentų g. 45b. Pranešama, kad artimiausiu metu į Tiltu g. 17 bus perkeltas LII archyvas. Pranešama apie iš suinteresuotų institucijų (ministerijų, Vyriausybės, Prezidentūros, kariuomenės) deleguotos neformalios darbo grupės suformavimą, kurios dėmesio centre istorinės atminties aktualizavimo (per jubiliejus ir pan.) dienotvarkė. Pranešama apie atnaujinamą sutartį su Nacionaliniu muziejumi LDK valdovų rūmai. Dėl pastarojo klausimo direktorių papildė R. Šmigelskytė-Stukienė kaip Valdovų rūmų atstovė.

Posėdis baigiamas direktoriaus padėka už konstruktyvią ir dalykišką diskusiją su MT nariais.

Posėdžio pirmininkas

Darius Staliūnas

Posėdžio sekretorius

Darius Baronas